

הערכת הכנסות המדינה ממס עיזבון

כתיבה: נתן שבע, כלכלן | אישור: עמי צדיק, מנהל המחלקה לפיקוח תקציבי
תאריך: כ"ג באדר א' תשפ"ב, 24 בפברואר 2022

סקירה כלכלית

תוכן עניינים

1	תמצית.....	
2	מס עזבון ומס ירושה.....	1
5	הערכת הכנסות ממס עיזבון מהתוצר.....	2
5	אי השוויון בישראל ובעולם.....	3
5	3.1 התחלקות העושר בישראל.....	
8	3.2 התחלקות העושר בעולם.....	
9	4. התחלקות ההון בין עשירונים של משקי הבית בישראל.....	4
9	4.1 הערכת התחלקות ההון הפיננסי בין עשירונים של משקי הבית.....	
9	4.1.1 הערכת ההון הפיננסי של הציבור.....	
11	4.1.2 הערכת התחלקות הון נדל"ן בין עשירונים של משקי הבית.....	
13	4.2 הערכת הכנסות המדינה ממס עיזבון.....	

תמצית

מסמך זה נכתב לבקשתו של ח"כ דוד אמסלם בנושא הערכת הכנסות המדינה ממס עיזבון. המסמך כולל תיאור של מס עיזבון ומס ירושה, משקל הכנסות ממיסי עיזבון וירושה מהתוצר, אי שוויון והתחלקות הכנסות והעושר בישראל ובמדינות המפותחות והערכת הכנסות המדינה ממס עיזבון.

מס עיזבון (Estate Tax) מוטל על נכסים שהמוריש מותיר, ולא על היורשים. **מס ירושה (Inheritance Tax)** חל על חלקו של היורש בירושה, ושיעור המס תלוי בקרבת המוריש ליורש ובחלקו בירושה. בישראל היה מס עיזבון בשנים 1981-1949 על הנכסים שהנפטר הוריש כולל אלו שהעביר לאדם אחר חמש שנים לפני פטירתו וב-1981 הוא בוטל. ב-24 מדינות OECD קיים מס ירושה או עיזבון, ובמרביתן קיים גם מס מתנות. ב-12 מדינות אין מס ירושה או עיזבון (כולל ישראל), 10 מתוכן ביטלו את מיסים אלו החל משנות ה-70 בשל העדר תמיכה פוליטית, הפחתת נטל המס וגביית מס נמוכה. ב-12 מדינות מפותחות בעלות תוצר לנפש גבוה מישראל (בהן קיים מס עיזבון) משקל הכנסות ממס עיזבון או ירושה בשנת 2020 היה 0.25% מהתוצר, ועל כן לפי ממוצע ה-OECD אומדן הכנסות מהמס הוא כ- **3.6 מיליארד ש"ח**.

בשנת 2020 העושר העולמי המשיך לצמוח, למרות הטלטלה שעברה על הכלכלה בעקבות משבר הקורונה. לפי דוח העושר של קרדיט סוויס, בשנת 2020 צמח העושר בעולם ב-7.4% ל-418.3 טריליון דולר לעומת 2019. העשירון העליון מחזיק בכ-52% מההכנסות ובכ-76% מההון בעולם ועשירונים 1 עד 5 מחזיקים בכ-5.8% מההכנסות ובכ-2% מההון. בישראל בשנת 2018 משקל ההכנסות של העשירון העשירי מסך הכנסות משקי הבית היה 23.3% ושל שני העשירונים הגבוהים 38.2%. משקל העשירון העשירי בכלל הכנסות משקי הבית מהון היה 59.7%, ושל שני העשירונים הגבוהים 72.2%.

התחלקות ההון הפיננסי בין עשירונים של משקי בית מבוססת על הערכת ההון הפיננסי של הציבור העשוי לעבור בירושה ועל הערכת התחלקות ההון הפיננסי בין עשירונים של משקי בית. לפי האומדן של מרכז המחקר והמידע של הכנסת סך ההון שבידי משקי הבית בישראל (ללא חיסכון פנסיוני) הוא כ-6.6 טריליון ש"ח, כ-3.3 טריליון ש"ח הון פיננסי וכ-3.3 טריליון ש"ח הון דירות.

בדור האחרון חלה עלייה מתמדת בתוחלת החיים של אזרחי ישראל. לפיכך, קשישים בישראל משתמשים יותר מבעבר בהון שצברו במהלך חייהם בשנים שלאחר הפרישה מהעבודה, ועל כן ייתכן כי היקף הירושות של רוב משקי הבית ירד בדור האחרון.

לפי אומדן של מרכז המחקר והמידע של הכנסת ההון של משק בית ממוצע הוא 2.5 מיליון ש"ח, ושל משק בית בעשירון הגבוה 11.5 מיליון ש"ח. סך הירושות של משקי הבית נאמד ב-117.8 מיליארד ש"ח ובעשירון הגבוה ב-53 מיליארד ש"ח. מס עיזבון בשיעור של 10% ברף של 5 מיליון ש"ח צפוי להניב הכנסה שנתית של 4.7 מיליארד ש"ח, וברף של 10 מיליון ש"ח צפוי להניב הכנסה שנתית של 3.7 מיליארד ש"ח. מס עיזבון בשיעור של 15% ברף של 5 מיליון ש"ח צפוי להניב הכנסות שנתיות בסך 7.0 מיליארד ש"ח, וברף של 10 מיליון ש"ח, צפוי להניב הכנסות של **5.6 מיליארד ש"ח**.

1. מס עזבון ומס ירושה

מס עיזבון (Estate Tax) מוטל על נכסים שהמוריש מותיר, ולא על היורשים. לרוב המס אינו קשור למספר היורשים, לקרבתם למוריש או לחלקם בירושה. במדינות בהן קיים מס עיזבון נהוג גם **מס מתנות**, כדי למנוע עקיפת המס. **מס ירושה (Inheritance Tax)** חל על חלקו של היורש בירושה, ושיעור המס תלוי בקרבת המוריש ליורש ובחלקו בירושה. בדרך כלל המס מוטל על כל רכושו של המוריש, לרבות רכוש הנמצא מחוץ לגבולות המדינה. במדינות רבות יש הסכמי מס למניעת כפל מס. בישראל היה מס עיזבון בשנים 1949-1981 על הנכסים שהנפטר הוריש כולל אלו שהעביר לאדם אחר חמש שנים לפני פטירתו. בשנת 1979 כ-85% מהעזבונות היו פטורים, בעיקר בשל רף המס. הרחבת הניכויים המותרים ואינפלציה גבוהה (ההצמדה במערכת המס יושמה מאוחר יותר) הובילו למשקל עיזבונות פטורים של 98%, ובמרץ 1981 הוחלט לבטלו.¹ בלוח 1 להלן מוצג שיעור המס ורף המס המירבי במדינות מפותחות שיש בהן מס עיזבון או ירושה.

לוח 1: מס ירושה או מס עיזבון במדינות האיחוד האירופי (2020)²

מדינה (סוג המס)	שיעור מס מירבי		רף המס	
	קרבה ישירה	יורשים אחרים	מטבע מקומי	מטבע ב"ח PPP
יפן (ירושה)	55%	75%	600,000,000	20,401,348 יין
קוריאה (ירושה)	50%	50%	3,000,000,000	12,523,816 ואן
צרפת (ירושה)	45%	60%	100,000	473,304 אירו
ארה"ב (עיזבון)	40%	40%	11,580,000	39,862,992 דולר
בריטניה (עיזבון)	40%	40%	325,000	1,623,802 שטרלינג
אירלנד (ירושה)	33%	33%	335,000	1,439,425 אירו
גרמניה (ירושה)	30%	50%	500,000	2,331,141 אירו
פינלנד (ירושה)	19%	33%	1,000,000	4,073,967 אירו
דנמרק (ירושה/עיזבון)	15%	36.25%	301,900	156,688 כתר
תורכיה (ירושה)	10%	10%	6,300,000	9,870,555 לירה
יוון (ירושה)	10%	40%	600,000	3,736,263 אירו
איסלנד (ירושה)	10%	10%	1,500,000	34,496 קרונה
הולנד (ירושה)	10%	40%	661,328	2,941,256 אירו
איטליה (ירושה)	4%	8%	1,000,000	5,185,860 אירו
פולין (ירושה)	3%	20%		
סלובניה (ירושה)	0%	39%		
הונגריה (ירושה)	0%	18%		
לוקסמבורג (ירושה)	0%	48%		
ממוצע פשוט	21%	36%		7,475,351

אפשר לראות כי שיעור המס ליורשים בקרבה ישירה נע בין 0% (לוקסמבורג, הונגריה, סלובניה) ל-55% (יפן), והממוצע של 18 המדינות הוא 21%. שיעור המס ליורשים אחרים נע בין 8% (איטליה) ל-75% (יפן), והממוצע הוא 36%. רף המס המרבי הממוצע היה כ-7.5 מיליון ש"ח.

¹ משרד האוצר, הוועדה הציבורית לרפורמה במס הכנסה (ועדת בן בטס), פרק 1 - מס עיזבון, מאי 2000.

² Ernst and Young, [Worldwide personal tax guide 2021](#), February 2021. OECD, [Purchasing Power Parities for GDP](#).

המרה לש"ח לפי ש"ח ממוצע ל-2020. הלמ"ס, [שערי מט"ח בסוף 2021](#), 5 בינואר 2022. קיים מס ירושה/עיזבון גם בשווייץ, הולנד ובלגיה.

ב-24 מדינות OECD קיים מס ירושה או עיזבון, ובמרביתן קיים גם מס מתנות. ב-12 מדינות אין מס ירושה או עיזבון (כולל ישראל), 10 מתוכן ביטלו את מיסים אלו החל משנות ה-70 בשל העדר תמיכה פוליטית, הפחתת נטל המס וגביית מס נמוכה יחסית לעלויות גביה גבוהות.³

בלוח 2 להלן המדינות בהן בוטל מס עיזבון מאז שנת 2000. אפשר לראות מאז שנת 2000 ביטול

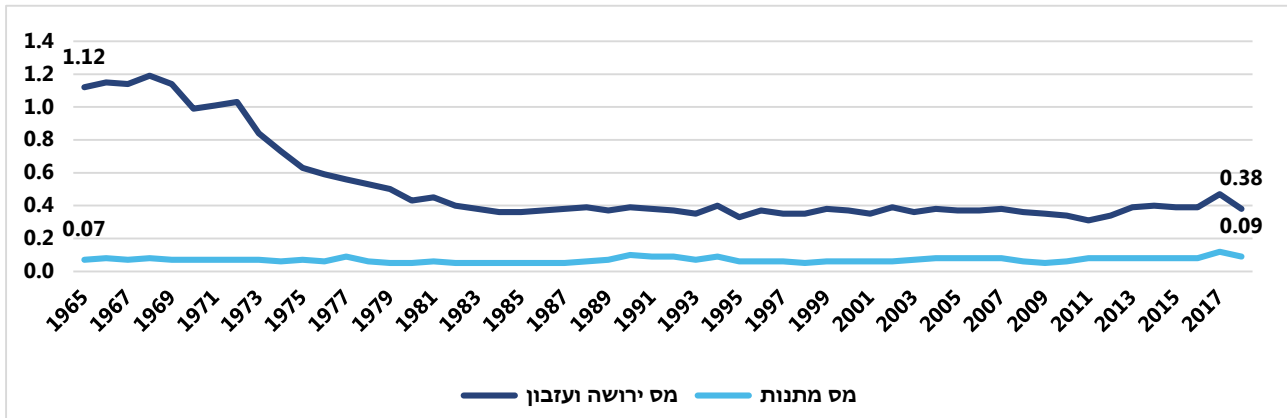
לוח 2: מדינות בהן בוטל מס עיזבון או ירושה משנת 2000⁴

שנת הביטול	מדינה
2001	מקאו
2004	פורטוגל
2004	סלובקיה
2005	שבדיה
2005	רוסיה
2006	הונג-קונג
2006	הונגריה
2008	סינגפור
2008	אוסטריה
2011	ליכטנשטיין
2013	ברונאיי
2014	צ'כיה
2014	נורבגיה

את המס 13 מדינות. בין המדינות שביטלו בשנים האחרונות את מס העיזבון נכללות גם שבדיה (ביטלה בשנת 2005) ונורבגיה (ביטלה בשנת 2014), המאופיינות בנטל מס גבוה ומשטר מס פרוגרסיבי יחסית. בין הסיבות לביטול היו רצון להחזיר למדינה תושבים עשירים אשר היגרו למדינות אחרות בהן מס עיזבון לא קיים ולמנוע עזיבה של בעלים של חברות גדולות והכנסות נמוכות יחסית ביחס לעלויות המנהליות. חלק מהנסיגה בגביית המס באה גם על רקע מגמה של הפחתת נטל המס, ב-30 השנים האחרונות היתה ירידה בנטל המס על בעלי השכר הגבוה במדינות ה-OECD.

בתרשים 1 משקל ההכנסות ממס ירושה, עזבון ומתנות מהתוצר בשנים 1965 עד 2018.

תרשים 1: משקל ההכנסות ממיסי ירושה, עזבון ומתנות מהתוצר בשנים 1965 עד 2018 (באחוזים)⁵

אפשר לראות כי משקל ההכנסות ממיסי ירושה ועזבון מהתוצר במדינות ה-OECD ירד במהלך שנות ה-70 של המאה הקודמת ונותר יציב מאז שנות ה-80 ועד 2017. הירידה במשקל נבעה בגין ביטולו או צמצומו במדינות שונות (אוסטרליה, קנדה, אירלנד, ניו-זילנד, פורטוגל ובריטניה) או עלייה בתכנוני המס על מנת להתחמק מהמיסוי. משקל ההכנסות ממס מתנות מהתוצר שמר על יציבות במהלך התקופה.

בלוח 3 להלן מוצגים הנימוקים העיקריים בעד ונגד הטלת מס עיזבון או ירושה.

³ OECD, [Inheritance taxation in OECD countries](#), May 12th 2021.

⁴ Tax Foundation, [Estate and Inheritance taxes around the world](#), March 17th 2015

⁵ OECD, [Inheritance taxation in OECD countries](#), May 12th 2021

לוח 3: נימוקים בעד ונגד הטלת מיסי ירושה או עיזבון

נימוקים נגד ⁷	נימוקים בעד ⁶
הטלת המס עשויה להביא למדיניות של חובת דיווח כללי ⁸ , שכיום אינה קיימת בישראל, להגדיל את החיכוך בין הנישומים לבין רשות המס ולהביא לייקור הגבייה. אלה עשויים להפוך את המס ללא כדאי מבחינה כלכלית.	כלי להקטנת האי-שוויון בחלוקת ההכנסות וההון, ובעיקר צמצום העברת האי-שוויון מדור לדור. מס זה בעל רמת פרוגרסיביות גבוהה, בייחוד בישראל, שבה הפער החברתי הוא מהגבוהים במדינות המפותחות.
מס עיזבון ומס מתנות עשויים להגדיל את תכנוני המס ואת ההתדיינות המשפטיות. עקב כך ההכנסות יהיו נמוכות יחסית, ועיקר הנטל עשוי ליפול על המעמד הבינוני או על יורשים של אדם שנפטר פתאום ולא הספיק לערוך תכנון מס. כמו כן, המס עשוי לקזז הכנסות ממסים אחרים, כמו מיסי רווחי הון.	כלי פיסקלי להגדלת הכנסות המדינה, בעיקר בתקופה בה יש צורך בהגדלת הכנסות המדינה כדי לעמוד ביעדי הגירעון. כמו כן, כיום אדם המוכר דירה חייב במס שבח על ההפרש בין מחיר קניית הדירה למחיר המכירה, בעוד אדם המוריש את הדירה אינו חייב במס.
הטלת מס עיזבון עשויה לגרום לצמצום מספר העולים החדשים בעלי האמצעים.	המס אינו מוטל על פעילות כלכלית, ועל כן השפעתו על הצמיחה קטנה יחסית. הטלת מס כזה תאפשר הקטנת שיעורי מסים ישירים (כמו מס הכנסה ומס חברות), שהשפעתם על הצמיחה גדולה יותר, הקטנת שיעורי מסים עקיפים, שהשפעתם על רמת האי-שוויון גדולה יותר, או הקטנת הגירעון התקציבי, שתתרום לצמיחה בשל ירידה בעלויות גיוס החוב וריבית לטווח ארוך נמוכה יותר.

בשני העשורים שחלפו התעורר שוב הדיון בישראל בנושא מס עיזבון, כמפורט להלן:

הוועדה הציבורית לרפורמה במס הכנסה (ועדת בן-בסט) הציעה בשנת 2000 להחיל מס עיזבון בשיעור של 10% על עיזבונות בסכום העולה על 2 מיליון ש"ח.

- **הוועדה הציבורית לרפורמה במס הכנסה** (ועדת בן-בסט) הציעה בשנת 2000 להחיל מס עיזבון בשיעור של 10% על עיזבונות בסכום העולה על 2 מיליון ש"ח.
- **הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי** (ועדת טרכטנברג), שהוקמה באוגוסט 2011 בעקבות המחאה החברתית, דנה בהצעת להטיל מס עיזבון והמליצה לא להטיל מס, מהנימוקים שהוצגו לעיל.⁹
- **הצעות חוק**. בשנת 2011 הונחה הצעת חוק מס עיזבון, התשע"ב-2011, של חה"כ שלי יחימוביץ ומרינה סולודקין על שולחן הכנסת ה-18,¹⁰ לפיה יוטל מס בשיעור של 10% על עיזבונות מעל 10 מיליון ש"ח. בשנת 2016 הונחה הצעת חוק מס עיזבון של חה"כ דב חנין ואחרים על שולחן הכנסת, לפיה יוטל מס בשיעור של 10%-40% על עיזבון מעל 10 מיליון ש"ח, ומס על מתנות.¹¹ בשנת 2015 הונחו הצעות חוק של חה"כ שלי יחימוביץ וחה"כ איציק שמולי לפיהן יוטל מס עיזבון של 10%-25% על ירושות מעל 10 מיליון ש"ח.¹²

⁶ משרד האוצר, [הוועדה הציבורית לרפורמה במס הכנסה \(ועדת בן-בסט\)](#), פרק ו' – מס עיזבון, מאי 2000.

⁷ [דוח הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי \(ועדת טרכטנברג\)](#), מערכת המס, עמ' 99, ספטמבר 2011.

⁸ להטלת חובת דיווח כללי יש גם יתרונות דוגמת צמצום ההון השחור.

⁹ [דוח הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי \(ועדת טרכטנברג\)](#), מערכת המס (עמ' 99), ספטמבר 2011.

¹⁰ אתר הכנסת, [הצעת חוק מס עיזבון, התשע"ב-2011](#), פ/18/3607.

¹¹ [הצעת חוק מס עיזבון, התשע"ו-2016 \(פ/20/2762\)](#), של חה"כ דב חנין ואחרים, 14 במרץ 2016.

¹² [הצעת חוק מס עיזבון, התשע"ו-2015 \(פ/20/2043\)](#), של חה"כ שלי יחימוביץ, 12 באוקטובר 2015. [הצעת חוק מס עיזבון, התשע"ה-2015](#).

[פ/20/2028](#), של חה"כ איציק שמולי, 29 ביולי 2015.

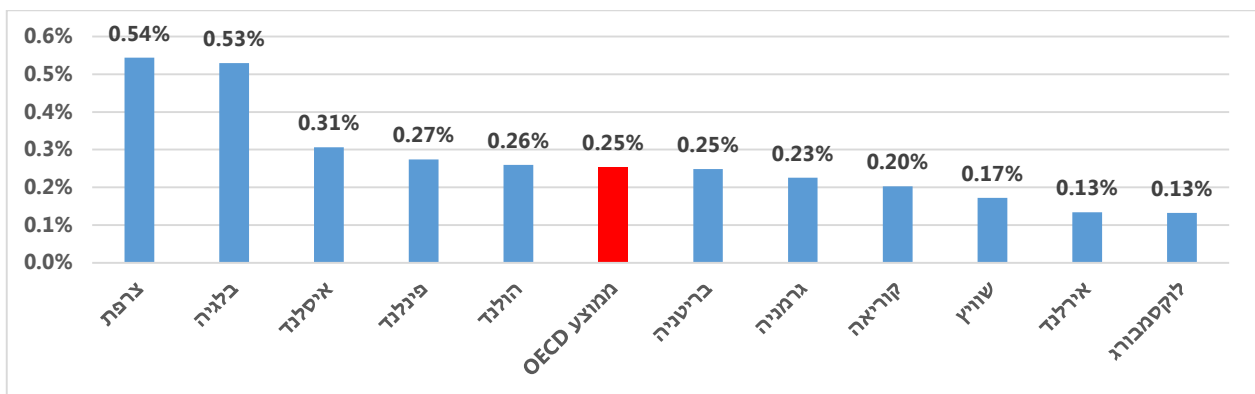
2. הערכת הכנסות ממס עיזבון מהתוצר

בשנת 2020 היה התוצר בישראל כ-1,401 מיליארד ש"ח. על-פי חישוב זה אומדן ההכנסות מהמס לפי התוצר בשנת 2020 הוא כ-5.6 מיליארד ש"ח.

בשנות ה-70 משקל ההכנסות ממס עיזבון בישראל היה כ-0.4% מהתוצר.¹³ בשנת 2020 היה התוצר בישראל כ-1,401 מיליארד ש"ח (במחירים שוטפים).¹⁴ על-פי חישוב זה אומדן ההכנסות מהמס לפי התוצר בשנת 2020 הוא כ-5.6 מיליארד ש"ח.

כאמור, מס עיזבון או ירושה מוטל בחלק מהמדינות המפותחות, ובכל מדינה מוטל שיעור המס ורף המס שונים. בתרשים 2 להלן משקל הכנסות המדינה ממס עיזבון או ירושה מהתוצר במדינות ה-OECD בהן התוצר לנפש גבוה יחסית והנתונים זמינים.

תרשים 2: משקל הכנסות ממס עיזבון או ירושה מהתוצר במדינות OECD¹⁵

אפשר לראות כי ב-11 מדינות מפותחות בעלות תוצר לנפש דומה או גבוה מישראל (בהן קיים מס עיזבון), משקל ההכנסות ממס עיזבון או ירושה בשנת 2020 היה 0.25% מהתוצר. כאמור, התוצר בישראל בשנת 2020 היה כ-1,401 מיליארד ש"ח, ועל כן לפי ממוצע ה-OECD אומדן ההכנסות מהמס הוא כ-3.6 מיליארד ש"ח. קיימת שונות גבוהה בין המדינות במשקל ההכנסות ממס עיזבון או ירושה מהתוצר, מ-0.02% בקנדה עד 0.54% בצרפת. אפשר להסביר את השונות בכמה סיבות, לרבות שיעור המס; רף המיסוי; התחלקות ההון במדינה. לפיכך, הערכת הכנסות המדינה ממס ירושה בישראל על בסיס משקל בתוצר היא אומדן כללי בלבד.

3. אי השוויון בישראל ובעולם

3.1 התחלקות העושר בישראל

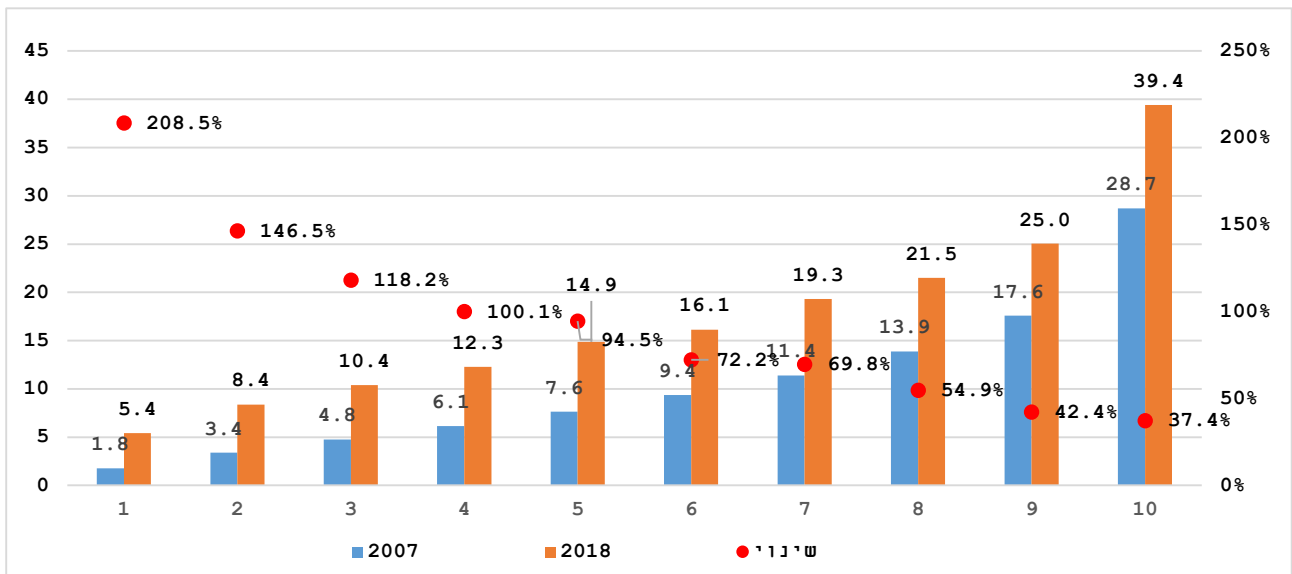
הלמ"ס מפרסמת מדי שנה סקר הכנסות והוצאות של משקי בית, ובכלל זה נתונים על התחלקות ההכנסות לפי עשירונים של משקי בית. בתרשים 3 ההכנסה הכספית נטו של משקי הבית לפי עשירונים בשנים 2007 ו-2019.

¹³ משרד האוצר, הוועדה הציבורית לרפורמה במס הכנסה (ועדת בן בטס), פרק ו' – מס עיזבון, מאי 2000.

¹⁴ הלמ"ס, שנתון סטטיסטי 2021 – חשבונאות לאומיים, תמ"ג ושימושים במקורות בשנים 1995 – 2020, כניסה: 6 בינואר 2021.

¹⁵ OECD.stat, Revenue Statistics – Comparative tables, [4310 Estate and inheritance taxes Tax revenue as percentage of GDP](#), accessed: January 6th 2022.

תרשים 3: ההכנסה הכספית נטו של משק בית, לפי עשירונים, בשנים 2007 ו-2018 (אלפי ש"ח שוטפים)¹⁶

אפשר לראות כי שיעורי הגידול בשנים 2007 עד 2018 גבוהים בעשירונים הנמוכים ויורדים עם העלייה בעשירונים. כך, ההכנסה הכספית נטו של משק בית ממוצע בעשירון הראשון גדלה בשנים אלו בכך-**208.5%**, של העשירון השני בכך-**146.5%** ושל העשירון העשירי בכך-**37.4%**.

אין בישראל מידע מלא על התחלקות ההון, אולם ממצאים מהעולם, וגם מישראל, מעידים כי האי-שוויון בחלוקת ההון גדול יותר מהאי-שוויון בחלוקת ההכנסה.

מדד ג'יני משמש למדידת השוויון בהתפלגות ההכנסות. יחידת המדידה היא עשירון של משקי הבית והמדד נע בין 0 ל-1, ככל שהמדד קרוב ל-0 התחלקות ההכנסות בין עשירונים של משקי הבית שוויונית יותר, וככל שהמדד קרוב ל-1 התחלקות ההכנסות שוויונית פחות. את מדד ג'יני אפשר לחשב לפי שני פרמטרים, כמפורט להלן:

ההכנסה הכלכלית: השוויון בהכנסות מפעילות כלכלית בלבד (עבודה, הון ופנסיה). מאפשר למדוד את השפעת המדיניות הכלכלית על התפלגות ההכנסות, בעיקר בשוק העבודה.
ההכנסה הפנויה: השוויון בהכנסות לאחר תשלומי העברה ומסים. השוואה בין שני המדדים עשויה ללמד על יעילות מדיניות המסים ומדיניות תשלומי ההעברה בצמצום האי-שוויון.

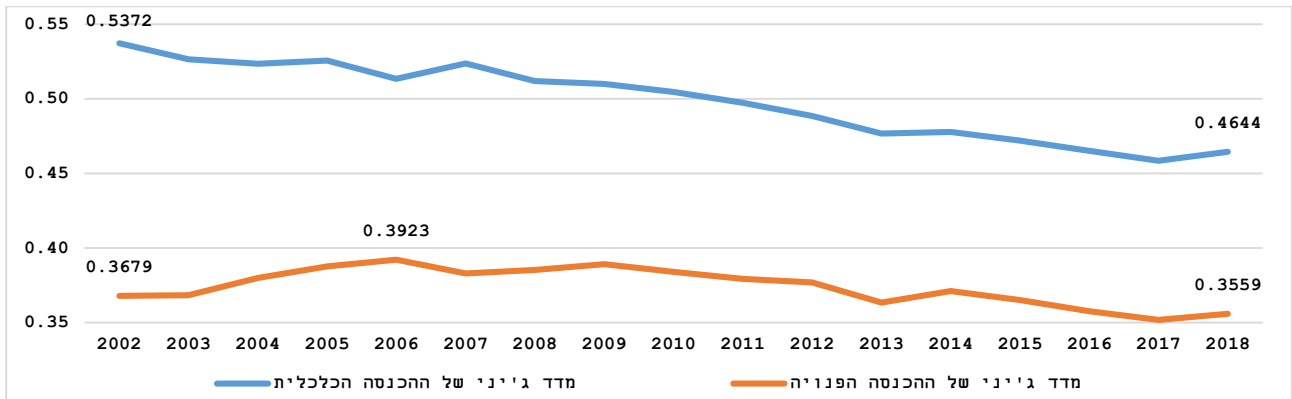
מדד ג'יני מסתמך על נתוני הכנסה כספית שוטפת בלבד, ואינו משקף אי-שוויון כלכלי על כל היבטיו, למשל בבעלות על רכוש. אין בישראל מידע מלא על התחלקות ההון, אולם ממצאים מהעולם, וגם מישראל, מעידים כי **האי-שוויון בחלוקת ההון גדול יותר מהאי-שוויון בחלוקת ההכנסה**. לפיכך, רמת האי-שוויון הכלכלי גבוהה מזו שבאה לידי ביטוי במדד ג'יני.¹⁷

תרשים 4 מציג את מדד ג'יני לפי ההכנסה הכלכלית וההכנסה הפנויה בשנים 2002 עד 2018.

¹⁶ הלמ"ס, **ממצאים ראשונים מסקר הוצאות משק הבית 2018**, תרשים 2 - הכנסה כספית נטו והוצאה כספית בעשירונים של משקי בית, לפי הכנסה נטו לנפש סטנדרטית, 26 בנובמבר 2019, שנים שונות.

¹⁷ אבי בן בסט ומומי דהן, **זכויות חברתיות בחוקה ומדיניות כלכלית**, המכון הישראלי לדמוקרטיה, אוקטובר 2004.

תרשים 4: מדד ג'יני בישראל לפי ההכנסה הכלכלית וההכנסה הפנויה (2002 עד 2018)¹⁸

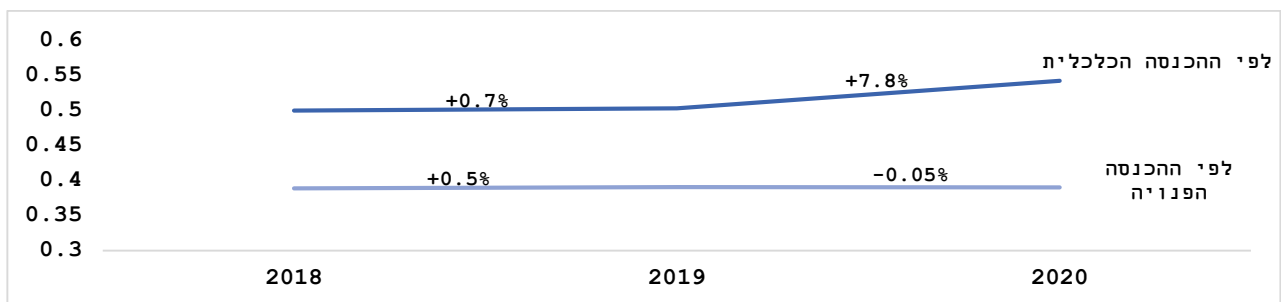

בשנים 2002 עד 2018 חלה ירידה בשיעור של 13.6% במדד ג'יני של ההכנסה הכלכלית. בין הסיבות לירידה הן הצמיחה המהירה במשקו הגידול החד בשיעור ההשתתפות בכוח העבודה.

אפשר לראות כי בשנים 2002 עד 2018 חלה ירידה בשיעור של 13.6% במדד ג'יני של ההכנסה הכלכלית, משיא של 0.5372 בשנת 2002 ל-0.4644 בשנת 2018. הסיבות העיקריות לירידה במדד ג'יני של ההכנסה הכלכלית בתקופה זו הן הצמיחה המהירה במשק, הגידול החד בשיעור ההשתתפות בכוח העבודה ובשכר לצד ירידה בשיעור האבטלה.

מדד ג'יני של ההכנסה הפנויה הגיע לשיא של 0.3923 בשנת 2006, ומאז חלה ירידה מצטברת בשיעור של 9.3% עד ל-0.3559 בשנת 2018. נתונים אלה לא ניתנים להשוואה אל מול הנתונים לשנים 2019 ו-2020 בשל שינוי בשיטת החישוב של המוסד לביטוח לאומי. בתרשים 5 להלן מוצג מדד ג'יני לפי ההכנסה הכלכלית ולפי ההכנסה הפנויה בשנים 2018-2020 (נתוני 2018 הותאמו על ידי המוסד לביטוח הלאומי לשיטת החישוב החדשה כך שניתן להשוותם לשנים 2018-2019).

תרשים 5: מדד ג'יני בישראל לפי ההכנסה הכלכלית וההכנסה הפנויה (2018 עד 2020)¹⁹

במהלך משבר הקורונה החליטה הממשלה על הקלות בתנאי הזכאות לדמי אבטלה, הארכת תקופת הזכאות לאבטלה ומתן מענקים, אשר קיזזו את העלייה באי השוויון הכלכלי.

אפשר לראות את הדברים הבאים:

- בשנת 2020 מדד ג'יני לפי הכנסה כלכלית עלה ב-7.8% לעומת 2019: מ-0.503 ל-0.542. קרי, אי השוויון בהכנסות מעבודה, פנסיה והון התרחב בשנת 2020, נראה כי בגין פיטורים והוצאה לחל"ת בתקופת הקורונה, בעיקר של עובדים המשתכרים שכר נמוך.
- בעקבות משבר הקורונה החליטה הממשלה על שורה של צעדים, ביניהם הקלות בתנאי הזכאות לדמי אבטלה, הארכת תקופת הזכאות לאבטלה ומתן מענקים, אשר קיזזו את

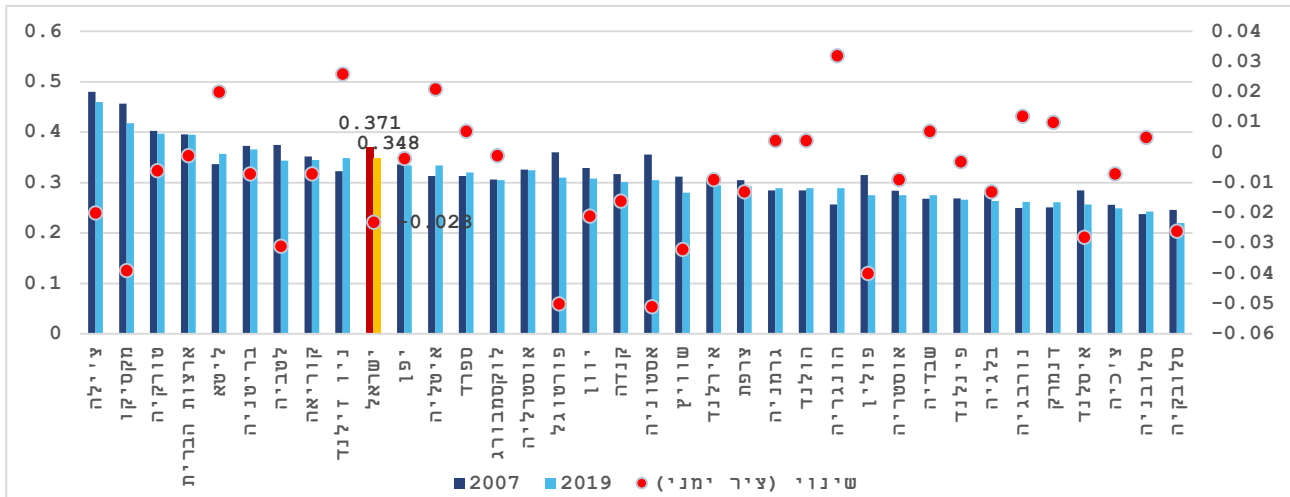
¹⁸ המוסד לביטוח לאומי, [סקירה שנתית 2018](#), נספח לוחות עוני ואי שוויון. [דוח העוני 2018](#), דצמבר 2019.

¹⁹ המוסד לביטוח לאומי, [רמת החיים, העוני והאי-שוויון בהכנסות 2018-2019 ואומדן ל-2020 \(לפי נתונים מינהליים\)](#), ינואר 2021.

העלייה באי השוויון הכלכלי. מדד ג'יני לפי ההכנסה הפנויה נותר יציב בין 2019–2020 והיה 0.39 (חלה ירידה של 0.05%).

תרשים 6 להלן מציג את השינוי במדד ג'יני במדינות המפותחות בשנים 2007 ערב המשבר הפיננסי וב-2019 ערב משבר הקורונה.

תרשים 6: השינוי במדד ג'יני במדינות המפותחות בשנים 2007 ו-2019²⁰

אפשר לראות כי בשנת 2018 מדד ג'יני בישראל (לפי הגדרות ה-OECD) היה 0.348, **השביעי** מהסוף, בשנת 2011 המדד היה 0.371, **השמיני** מהסוף, קרי חל שיפור במיקומה היחסי של ישראל. בתקופה זו הירידה במדד ג'יני בישראל היתה 0.023 נקודות אחוז (ירידה כאמור משמעותה צמצום באי השוויון), הירידה **התשיעית** בגודלה מבין 36 המדינות המפותחות. אי השוויון בחלוקת ההכנסות במדינות ה-OECD עלה מממוצע של כ-0.29 במחצית שנות ה-80 לכ-0.32 בשנת 2019 (או בשנה האחרונה שפורסמה).²¹

3.2 התחלקות העושר בעולם

בשנת 2020 העושר העולמי המשיך לצמוח, למרות הטלטלה שעברה על הכלכלה בעקבות משבר הקורונה. לפי דוח העושר של קרדיט סוויס, בשנת 2020 צמח העושר בעולם ב-7.4% ל-418.3 טריליון דולר לעומת 2019. העלייה בעושר באה בעקבות העליות בבורסות העולם שמחקו

בשנת 2020 העושר העולמי המשיך לצמוח, למרות הטלטלה שעברה על הכלכלה בעקבות משבר הקורונה. בשנת 2020 צמח העושר בעולם ב-7.4% ל-418.3 טריליון דולר לעומת 2019.

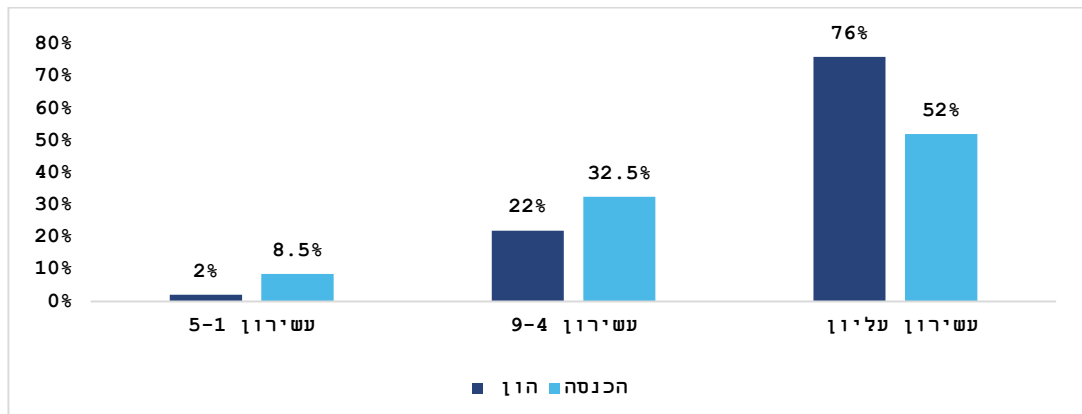
²⁰ OECD.stat, [Income Distribution Database](https://data.oecd.org/income-distribution/), accessed: January 3th, 2022.

המדד בישראל לפי הגדרות ה-OECD. הנתונים אינם זמינים לכל השנים, אם לא נכתב אחרת השנים הן 2007 עד 2019. באוסטרליה 2012 עד 2018, בצ'ילה 2009 עד 2017, בדנמרק 2011 עד 2018, באסטוניה מ-2013, בצרפת מ-2012, בגרמניה מ-2008 עד 2018, באיסלנד עד 2017, בישראל 2011 עד 2018, ביפן 2009 עד 2018, בקוריאה 2015 עד 2018, בלוקסמבורג 2015 עד 2019, במקסיקו 2012 עד 2018, בהולנד מ-2011, בניו-זילנד 2011 עד 2014, בנורבגיה מ-2008, בשבדיה 2013, בטורקיה 2011 עד 2018, בארה"ב מ-2013, באירלנד עד 2018, פינלנד עד 2018, קוסטה ריקה 2010 עד 2020, פולין עד 2018, שוויץ עד 2018.

²¹ OECD, [The role and design of net wealth taxes in OECD](https://data.oecd.org/income-distribution/), figure 2.2, 2018. [Income distribution database](https://data.oecd.org/income-distribution/), accessed: January 13th, 2022.

מהר את נזקי המפולת שהתרחשה בתחילת המשבר. את הצמיחה הובילו מדינות צפון אמריקה ואירופה כאשר בהודו ודרום אמריקה התכווץ ההון גם על רקע היחלשות המטבעות.²² בתרשים 7 להלן אומדן התחלקות העושר והכנסה לפי עשירונים בשנת 2021.

תרשים 7: אומדן התחלקות ההון והכנסה לפי עשירונים בשנת 2021 (באחוזים)²³

אפשר לראות כי משקל ההכנסות של העשירון העליון מסך ההכנסות בעולם הוא כ-52% והמשקל בהון הוא כ-76%, ומשקל ההכנסות של עשירונים 1 עד 5 הוא כ-8.5% והמשקל בהון הוא כ-2%. עם זאת, לפי המחקר הפערים באי שוויון בהכנסה מצטמצמים. בראשית שנות ה-80 של המאה הקודמת השכר הממוצע בעשירון העליון היה גבוה פי 53 מהשכר הממוצע של עשירונים 1 עד 5 לעומת פי 38 בשנת 2020.²⁴

4. התחלקות ההון בין עשירונים של משקי הבית בישראל

רוב ההון משקי הבית הוא פיננסי ושווי הדירות שבעלותם (הון נדל"ן). להלן הערכת התחלקות ההון של משקי בית בישראל לפי שני מרכיבים אלו. הנתונים בכל נושא (תיק נכסים פיננסיים בידי הציבור, סקר הוצאות משקי בית, מספר נפטרים בשנה) הם לשנים 2018 ו-2019.

4.1 הערכת התחלקות ההון הפיננסי בין עשירונים של משקי הבית

התחלקות ההון הפיננסי בין עשירונים של משקי בית מבוססת על הערכת ההון הפיננסי של הציבור העשוי לעבור בירושה ועל הערכת התחלקות ההון הפיננסי בין עשירונים של משקי בית.

4.1.1 הערכת ההון הפיננסי של הציבור

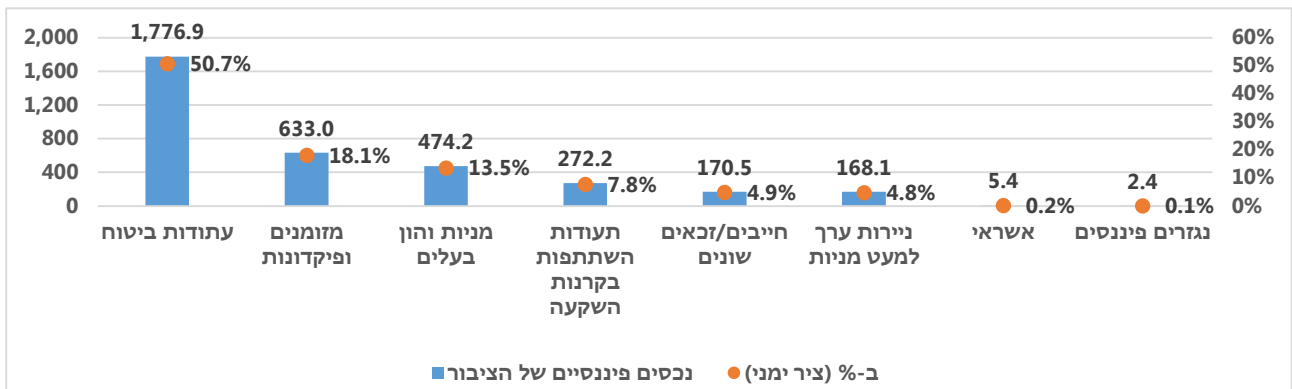
בתרשים 8 מוצג תיק הנכסים הפיננסיים של משקי הבית לשנת 2019.

²² Credit Swiss, [Global Wealth Reporter](#), June 2021.

²³ World Inequality lab, [World Inequality Report 2022](#), Lucas chncel ,Thomas Piketty, December 2021.

²⁴ Ibid.

תרשים 8: תיק הנכסים הפיננסיים של משקי הבית לשנת 2019 (מיליארדי ש"ח)²⁵

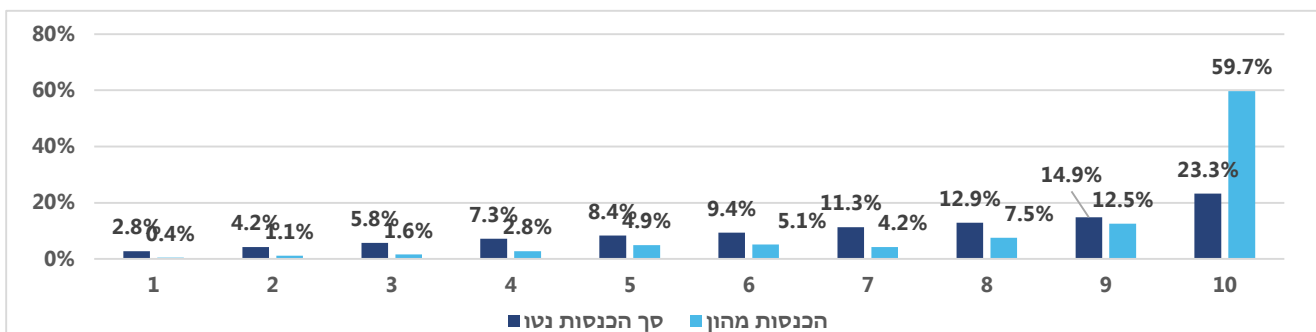

תיק הנכסים הפיננסיים של הציבור היה בשנת 2019 כ-3.5 טריליון ש"ח. כמחציתו כ-1.78 טריליון ש"ח בעתודות ביטוח וכ-633 מיליון ש"ח במזומנים.

אפשר לראות כי בשנת 2019 תיק הנכסים הפיננסיים של הציבור היה כ-3.5 טריליון ש"ח (כ-2.36 טריליון ש"ח בשנת 2013). מתוכו כ-1.78 טריליון ש"ח עתודות ביטוח (50.7%) וכ-633 מיליון ש"ח מזומנים (18.1%). חלק מהנכסים הפיננסיים אינם ניתנים להורשה, כמו כספי פנסיה. כאשר אדם נפטר השארים עשויים לקבל פנסיות שארים, אולם אינם מקבלים את הקרן שנתרה. סעיף עתודות ביטוח כולל את ביטוחי החיים, קופות גמל, קרנות פנסיה והשתלמות ופרמיות ששולמו מראש ועתודות לתביעות תלויות. יתרת הנכסים הפיננסיים בניכוי הנכסים בעתודות הביטוח היתה בשנת 2019 כ-1.72 טריליון ש"ח (בשנת 2013 כ-1.3 טריליון ש"ח).

הלמ"ס אינה מפרסמת נתונים על התחלקות ההון בישראל שלא כמו במדינות מפותחות אחרות. בסקר הוצאות משקי בית יש נתון על הכנסות של משקי בית ממקורות שונים: עבודה, הון, פנסיות וקצבאות ותמיכות. בתרשים 9 ההכנסות נטו למשקי הבית לפי עשירונים, ובכללן הכנסות מהון.

תרשים 9: התחלקות הכנסות נטו והכנסות מהון לפי עשירונים של משקי בית (2018)²⁶

בשנת 2018 משקל ההכנסות של העשירון העשירי מסך הכנסות משקי הבית היה 23.3% ושל שני העשירונים הגבוהים 38.2%.

אפשר לראות כי בשנת 2018 משקל ההכנסות של העשירון העשירי מסך הכנסות משקי הבית היה 23.3% ושל שני העשירונים הגבוהים 38.2%. משקל העשירון העשירי בכלל הכנסות משקי הבית מהון היה 59.7%, ושל שני העשירונים הגבוהים 72.2%. בהיעדר נתונים על התחלקות ההון של משקי בית לפי עשירונים, נניח כי התחלקות ההון דומה להכנסות של משקי בית מהון.

²⁵ הלמ"ס, **חשבונות המאזן הלאומי לשנת 2019**, לוח 1 – מאזן לאומי לפי סקטורים מוסדיים, 14 במרץ 2021.

²⁶ הלמ"ס, נתונים מסקר הוצאות משקי בית 2018, **לוח 2 – הכנסה והוצאה חודשית לתצרוכת בעשירונים של משקי בית**, לפי הכנסה כספית נטו לנפש סטנדרטית, 29 באוקטובר 2020.

4.1.2 הערכת התחלקות הון נדל"ן בין עשירונים של משקי הבית

בסקר הוצאות משקי בית של הלמ"ס נכללים נתונים על הוצאות דיור של משקי בית לפי עשירונים, דירות בבעלות ושווי ממוצע של דירה. לוח 4 להלן מובא פירוט של מספר משקי בית אשר בבעלותם דירה, שיעור הבעלות ושווי הדירה לפי עשירונים.

לוח 4: דירות בבעלות משקי בית ושווי דירה ממוצע (2018)²⁷

עשירון	משקי בית (באלפים)	שיעור בעלות	שווי דירה ממוצע (באלפי ש"ח)
1	101.1	38.7%	1,026
2	144.6	55.4%	1,094
3	158.8	60.9%	1,298
4	157.1	60.3%	1,433
5	175.4	67.3%	1,568
6	171.3	65.6%	1,642
7	197.4	75.7%	1,934
8	205.2	78.6%	2,032
9	209.4	80.3%	2,363
10	214.8	82.4%	2,965
סך הכול	1,735	66.5%	1,833

אפשר לראות כי בשנת 2018 לכ-1.73 מיליון משקי בית (66.5% ממשקי הבית) היתה דירה בבעלות. שווי דירה ממוצע היה 1.83 מיליון ש"ח. בנתונים אלו נכללו רק דירות שבעליהן מתגוררים בהן ולא בדירות להשקעה. בסקר הלמ"ס מדובר בשווי דירות במחירי 2018, ומאז עלו מחירי הדירות. אין אפשרות לדעת אם שיעור הגידול הוא אחיד לפי עשירונים של משקי בית.

האומדן הכולל של שווי הדירות בבעלות הוא מכפלה של מחיר דירה ממוצעת (1.83 מיליון ש"ח) במספר משקי הבית אשר יש בבעלותם דירה (כ-1.73 מיליון), והוא מסתכם ב-3.18 טריליון ש"ח. לאומדן זה יש להוסיף את שווי הדירות לצורכי השקעה, שכאמור אינן נכללות בסקר הוצאות משקי בית של הלמ"ס. לפי הסקר, מתוך כ-2.61 מיליון משקי בית, 66.5% מתגוררים בדירות בבעלות, 28% מתגוררים בדירות בשכירות ו-5.5% מתגוררים בדירות אחרות (למשל של קרוב משפחה ללא תשלום).²⁸ לפיכך, יש בישראל כ-730,000 דירות המושכרות לדיירים בתשלום.

בסוף 2020 מלאי הדיור הציבורי היה כ-53 אלף דירות.²⁹ לפי נתוני רשות המסים, כ-83 אלף דירות הן בבעלות תושבי חוץ.³⁰ ובסך הכול כ-136 אלף דירות הן בבעלות ציבורית ובעלות תושבי חוץ, והשאר בבעלות פרטית של ישראלים.

²⁷ הלמ"ס, נתונים מסקר הוצאות משקי בית 2018, [לוח 24 – נתונים נבחרים על דיור בעשירונים של משקי בית לפי הכנסה נטו לנפש סטנדרטית – גרים בדירות בבעלותם](#), 29 באוקטובר 2020. סקר הוצאות משקי בית מבוסס על מדגם של 8,792 משקי בית, לפי שאלונים מובנים של הלמ"ס.

²⁸ הלמ"ס, [הכנסות והוצאות משקי בית, נתונים מסקר הוצאות משקי בית 2018](#), נתונים כלליים, עמוד 31. 29 באוקטובר 2020.
²⁹ מתן שחק, [מגמות במלאי הדיור הציבורי ומצבן של תכניות הממשלה להגדלתו](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, אוגוסט 2021.
³⁰ משרד האוצר, [תזכיר חוק מיסוי מקרקעין \(שבח ורכישה\) \(תיקון\)](#), התשפ"ב-2022, פברואר 2022.

לפי מחקר של משרד האוצר, בשנת 2015 המחיר הממוצע של דירה אשר נרכשה לצורכי השקעה על ידי שכירים היה 1.36 מיליון ש"ח.³¹ לפי ניתוח של משרד האוצר, השכר הממוצע של משק בית שרכש דירה ברבעון הראשון של שנת 2021 היה 69,500 ש"ח – גבוה ב-25% מהשכר ברבעון המקביל, כאשר בין רוכשי הדירות להשקעה 70% היו שייכים למגזר הציבורי, המהווים כשליש מהמועסקים במשק,³² 17% שייכים לענף פיננסי ו-11.5% להייטק.³³ בלוח 5 אומדן שווי דירות בבעלות משקי בית לפי עשירונים כולל דירות להשקעה

לוח 5: אומדן שווי דירות בבעלות משקי בית לפי עשירונים, כולל דירות להשקעה (במיליארדי ש"ח)³⁴

עשירון משקי בית	שווי דירות ברוטו	שווי משכנתאות	שווי דירות נטו	ב-%
1	103.7	10.2	93.5	2.8%
2	158.2	26.0	132.2	3.9%
3	206.1	33.9	172.2	5.1%
4	225.1	44.4	180.7	5.4%
5	275.0	72.5	202.5	6.0%
6	281.3	67.8	213.5	6.4%
7	411.5	87.9	323.6	9.8%
8	515.0	102.7	412.3	12.5%
9	687.9	108.5	579.4	17.5%
10	1,126.9	131.6	995.4	30.1%
סך-הכול	3,990.7	685.41	3,305.3	100.0%

משנת 1999 עד
אוגוסט 2011 נמכרו
כ-37,500 דירות
ציבוריות לדייריהן
במחיר נמוך במידה
ניכרת ממחיר השוק.
מכירות אלו הביאו
לגידול בשווי ההון
הנדל"ני בבעלות שני
העשירונים הנמוכים.

מהאומדן אפשר לראות כי בשנת 2018 שווי הדירות ברוטו (לפני ניכוי הלוואות) היה כ-4 טריליון ש"ח, שווי המשכנתאות היה כ-685 מיליארד ש"ח ושווי הדירות נטו היה כ-3.3 טריליון ש"ח. שווי הדירות של העשירון הגבוה היה כ-30.1% משווי הדירות הכולל ושל שני העשירונים הגבוהים כ-48.2%. התחלקות שווי הדירות מתונה יותר מהתחלקות ההון הפיננסי.

משנת 1999 עד אוגוסט 2011 נמכרו כ-37,500 דירות ציבוריות לדייריהן במחיר נמוך במידה ניכרת ממחיר השוק.³⁵ מכירות אלו הביאו לגידול ניכר בשווי ההון הנדל"ני אשר בבעלות שני העשירונים הנמוכים. אומדן שווי הדירות בעשירון הנמוך הוא 103.7 מיליארד ש"ח, ובהנחה שמחיר השוק הנוכחי של דירה ציבורית ממוצעת שנמכרה לדיירים הוא 800,000 ש"ח, שווי הדירות הוא כ-30 מיליארד ש"ח (כ-29% משווי הדירות הכולל של משקי בית בעשירון הנמוך). על בסיס דברים אלו ניתן לומר כי מכירת דירות בדיור הציבורי לדיירים משפיעה על יכולתם של הדיירים להעביר הון לדור הבא יותר משהיא משפיעה על רמת החיים שלהם.

³¹ משרד האוצר, [רוכשי דירות להשקעה – מאפיינים ומגמות](#), גלית בן נאים.

³² הכוונה לכלל עובדי המינהל המקומי, ציבורי, בטחון ומוסדות לאומיים. אלה מהווים כשליש מסך המועסקים במגזר הציבורי והיתרה מועסקת בעיקר במערכות החינוך והבריאות.

³³ משרד האוצר, [אגף הכלכלן הראשי, סקירת ענף הנדל"ן למגורים לרבעון הראשון של 2021](#), אוגוסט 2021.

³⁴ הלמ"ס, סקר הוצאות משקי בית 2018, [לוח 24 – נתונים נבחרים על דיור בעשירונים של משקי בית](#), 29 באוקטובר 2020. עיבודי מרכז המחקר והמידע של הכנסת. דירות להשקעה נכללות בעשירונים 7-10 במחיר ממוצע של 1.35 מיליון ש"ח

³⁵ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [התמורות בדיור הציבורי בישראל 1998-2011](#), איתי פידלמן, דצמבר 2011. ההכנסות מהמכירות לאורך השנים הסתכמו בכ-2.75 מיליארד ש"ח (במחירים שוטפים), כלומר מחיר ממוצע של 73,000 ש"ח לדירה.

4.2 הערכת הכנסות המדינה ממס עיזבון

הערכת התחלקות סך ההון בין עשירונים של משקי בית מורכבת כאמור מהתחלקות ההון הפיננסי (תרשים 9 לעיל) ומהתחלקות ההון הנדל"ני (לוח 5 לעיל). בלוח 6 מוצג אומדן של מרכז המחקר והמידע של הכנסת להתחלקות ההון לפי עשירונים של משקי בית.

לוח 6: אומדן התחלקות ההון לפי עשירונים של משקי בית (במיליארדי ש"ח)

עשירון משקי בית	הון פיננסי	ב-%	שווי דירות נטו	ב-%	סה"כ	ב-%
1	14.8	0.4%	93.5	2.8%	108.3	1.6%
2	37.9	1.1%	132.2	3.9%	170.1	2.5%
3	53.4	1.6%	172.2	5.1%	225.6	3.4%
4	93.5	2.8%	180.7	5.4%	274.2	4.1%
5	162.8	4.9%	202.5	6.0%	365.3	5.5%
6	171.1	5.1%	213.5	6.4%	384.6	5.8%
7	141.1	4.2%	323.6	9.8%	464.7	7.0%
8	250.1	7.5%	412.3	12.5%	662.4	10.0%
9	416.5	12.5%	579.4	17.5%	995.9	15.0%
10	1,990.9	59.7%	995.4	30.1%	2,986.3	45.0%
סך-הכול	3,332.2	100.0%	3,305.3	100.0%	6,637.5	100.0%

סך ההון שבידי משקי הבית בישראל, ללא חיסכון פנסיוני, הוא כ-6.6 טריליון ש"ח, כ-3.3 טריליון ש"ח הון פיננסי וכ-3.3 טריליון ש"ח הון דירות.

מהאומדן אפשר לראות כי סך ההון שבידי משקי הבית בישראל (ללא חיסכון פנסיוני) הוא כ-6.6 טריליון ש"ח, כ-3.3 טריליון ש"ח הון פיננסי וכ-3.3 טריליון ש"ח הון דירות. משקל ההון של העשירון הגבוה של משקי הבית הוא 45.0%. אומדן זה נמוך מעט מאומדן התחלקות ההון במדינות המפותחות, כנראה בגין שיעור בעלות גדול יחסית על דירות בישראל והצבר הון במהלך תקופה ארוכה יותר במדינות המפותחות, אשר רובן קיימות כבר מאות שנים והדבר משפיע על התרחבות הפערים בהצבר ההון הבין-דורי, בניגוד לישראל הקיימת רק עשרות שנים. כאמור, מכירת עשרות אלפי דירות ציבוריות לדיירים בעשור האחרון במחיר נמוך במידה ניכרת ממחיר השוק תרמה לשווי הון נדל"ני גבוה יחסית של שני העשירונים הנמוכים בישראל ולהגדלת השוויוניות בהתחלקות ההון בין משקי הבית. בלוח 7 נפטרים לפי גיל בשנת 2019.

לוח 7: נפטרים לפי גיל בשנת 2019³⁶

גיל	פטירות	ב-%	שיעורי תמותה
0-19	972	2.1%	0.03%
20-39	1,099	2.4%	0.04%
40-59	3,842	8.3%	0.20%
60+	40,399	87.2%	2.79%
סך הכול	46,312	100.0%	0.51%

אפשר לראות כי בשנת 2019 נפטרו 46,312 אנשים, כ-95.5% מהם היו מעל גיל 40. בהנחה שלנפטרים מתחת לגיל 40 אין הצבר הון משמעותי, כ-44,241 נפטרים בשנה מעל גיל 40 עשויים להוריש לשאריהם. בשנת 2019 היה שיעור התמותה (שיעור הנפטרים באוכלוסייה) 0.5%, ויש שונות רבה בין קבוצות הגיל – שיעור התמותה בקרב בני ה-60 ומעלה היה כ-2.8%.

³⁶ הלמ"ס, שנתון סטטיסטי 2021, פטירות ושיעורי תמותה לפי גיל, מין, קבוצת אוכלוסייה ודת, שנת 2019, 4 ביולי 2021.

בישראל תוחלת החיים של גברים עלתה ב-8.3 שנים, מ-72.7 בשנת 1980 ל-81 בשנת 2019, ותוחלת החיים של נשים עלתה ב-2.9 שנים ל-84.7.

בדור האחרון חלה עלייה מתמדת בתוחלת החיים של אזרחי ישראל. תוחלת החיים של גברים עלתה ב-8.3 שנים, מ-72.7 בשנת 1980 ל-81 בשנת 2019, ותוחלת החיים של נשים עלתה ב-9.2 שנים, מ-75.7 בשנת 1980 ל-84.7 בשנת 2019.³⁷ לפיכך, קשישים בישראל משתמשים יותר מבעבר בהון שצברו במהלך חייהם בשנים שלאחר הפרישה מהעבודה, ועל כן ייתכן כי היקף הירושות של רוב משקי הבית ירד בדור האחרון.

לפי האומדן, משקל המאיון הגבוה של משקי בית בהון הוא **20.3%**. ההון הממוצע של משק בית ממוצע נאמד ב-2.5 מיליון ש"ח, ושל משק בית בעשירון הגבוה נאמד ב-11.5 מיליון ש"ח.³⁸ סך הירושות של משקי הבית נאמד ב-117.8 מיליארד ש"ח, ובעשירון הגבוה ב-53 מיליארד ש"ח.³⁹ בלוח 8 מובא אומדן של הכנסות ממס עיזבון בשיעורי מס שונים ובספי מס שונים, כאשר מס העיזבון נגבה מהחייבים במס זה בעבור כל סכום הירושה, ללא מתן פטור ממס בגובה רף המס.

לוח 8: אומדן הכנסות ממס עיזבון בשיעורי מס שונים וברפי מס שונים (במיליארדי ש"ח)⁴⁰

15%		10%		שיעור מס
מהתוצר	הכנסות	מהתוצר	הכנסות	רף מס (מיליוני ש"ח)
0.53%	7.0	0.35%	4.7	5
0.46%	6.1	0.31%	4.1	7
0.42%	5.6	0.28%	3.7	10

מהאומדן של מרכז המחקר והמידע של הכנסת עולים הדברים הבאים:

מס עיזבון בשיעור של **10%** ברף של 5 מיליון ש"ח (ששה מאיונים גבוהים) צפוי להניב הכנסה שנתית של **4.7 מיליארד ש"ח**, וברף של 10 מיליון ש"ח (שלושה מאיונים גבוהים) צפוי להניב הכנסה שנתית של **3.7 מיליארד ש"ח**.

מס עיזבון בשיעור של **15%** ברף של 5 מיליון ש"ח צפוי להניב הכנסות שנתיות בסך **7.0 מיליארד ש"ח**, וברף של 10 מיליון ש"ח, צפוי להניב הכנסות של **5.6 מיליארד ש"ח**.

מס עיזבון מדורג, קרי מתן פטור ממס עד עיזבון של 5 מיליון ש"ח, הטלת מס בשיעור של 10% על כל שקל חדש עד עיזבון של 10 מיליון ש"ח והטלת מס בשיעור של 25% על עיזבון שמעל 10 מיליון ש"ח, צפוי להניב הכנסות של **6.8 מיליארד ש"ח** בשנה המהוות כ-**0.5%** מהתוצר.

בהיעדר נתונים מהימנים, האומדן מבוסס על הנחות רבות בדבר התחלקות ההון בין משקי הבית, וכל שינוי באחת ההנחות בבסיס המסמך עשוי להביא לשינוי של האומדן.

³⁷ הלמ"ס, שנתון סטטיסטי 2021, **לוח 3.5 – תוחלת חיים לפי מין, דת וקבוצת אוכלוסייה**, יולי 2021.

³⁸ לפי חישוב של כלל ההון בעשירון המנה המתקבלת מ-3 טריליון ש"ח ב-261 אלף משקי בית (10% מכלל משקי הבית).

³⁹ מכפלה של אומדן הון למשק בית ב-10% מהנפטרים מעל גיל 40, בהנחה שהתפלגות הנפטרים בין משקי הבית אחידה.

⁴⁰ החישוב מבוסס על הנחה שהתחלקות ההון בעשירון העליון דומה להתחלקות ההון בכלל משקי הבית. לפי הנחה זו חלקו של המאיון העליון בכלל ההון של העשירון העליון הוא 45.1%, האומדן נעשה לפי הון שבידי משקי בית ולא בידי יחידים, ואילו המורשים הם יחידים.